

stichting en instandhouding van zulk een wereldrijk hebben eerst de Assyriërs en Babyloniërs, toen de Perzen, daarna nog eens de Grieken onder Alexander den Grooten en ten slotte de Romeinen beproefd. Napoleon heeft later nog eens voor korten tijd de poging gewaagd dit opzet na te volgen, maar zijn rijk heeft niet kunnen bestaan. Lees slechts Gibbon's „*History of the decline and fall of the Roman empire*” ¹⁾ en ge zult inzien, waarom zelfs het oppermachtige Romeinsche wereldrijk niet stand heeft kunnen houden.

Vraagt men nu, of ook thans een rijk naar de wereldheerschappij streeft, dan is er slechts één antwoord mogelijk, nl. dat in de 19e eeuw niet op het continent van Europa, maar op de uitgestrektheid van den Oceaan zulk een wereldrijk feitelijk reeds ontstond, dat zich noemt: The British Empire. Sedert Trafalgar is de Engelsche vloot beheerscheresse der wereldzee geworden. Nu omvat het water echter niet minder dan 71.7 procent van de geheele oppervlakte der aarde, terwijl aan het vaste land van de vijf werelddeelen slechts 25.3 procent overblijft. En neemt men de bevolking van de aarde, dan vindt men, dat die in haar geheel in 't jaar 1900 1587 millioen beliep, en dat daarvan niet minder dan 425 millioen, verstrooid over de vijf werelddeelen, dus weinig minder dan $\frac{1}{3}$, tot het Britsche wereldrijk behooren. Zulk een wereldrijk van zoodanigen omvang te land en ter zee heeft in vroeger eeuwen nooit bestaan.

En buiten Groot-Brittanje is er thans niet één staat in heel de wereld, die men met dit British Empire zou kun-

¹⁾ N.B. Dit werk van Gibbon is in 1787 voltooid en in 1788 in zes deelen te Londen verschenen. De jongste Engelsche uitgave is van Bury, in zeven deelen. Te Leipzig verscheen 1805—1807 een Duitsche vertaling in 12 deelen; een tweede vertaling, die in 1837 verscheen, beleefde reeds vier drukken, waarvan de laatste in 1862/63 verscheen.